

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoëni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gillhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meina, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zelst; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wieringa, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f750 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Melchizedek, de Koning van Salem, IV. — Uit de Schrift: Paulus' legitimatiebewijs, I Kor. 1:1a. — Kerkelijk leven: Nobel? Anti- of Contradictoriaal? (I). Geboortebepijnding. Ook van dezen kant bezien. „Bellamy-Nieuws” over Gods Woord. Hulp opleiding predikant Argentinië. De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus, XIII. — Even parkeer: Vijf en zeventig jaar Studentenleven. — Pop. wetensch. schetsen: Geestelijke volksgezondheid, IX. — Literatuur en Kunst: De kunst en de Kerk, II. — Zending en evangelisatie: Aan den Vooravond van Madras, I. — Stemmen uit onze kerken. — Perschoonw. — Kerknieuws. — Bijlage: Heidelb. Catechismus blz. 73-80.

HOOFDARTIKEL

Melchizedek, de Koning van Salem

IV.

HOOFDSTUK III.

De tijd van Melchizedek.

§ 14. Wanneer leefde Melchizedek, de koning van Salem?

Een precies antwoord is op deze vraag niet te geven. Aangezien hier alle gegevens omtrent Melchizedeks eigen koninkrijk geheel ontbreken, moeten we vragen: wanneer leefden zijn tijdgenooten, die in Gen. 14 genoemd worden? Van de koningen der Pentapolis geldt hetzelfde als van Melchizedek zelf. Zoo blijven dus over de koningen uit het Oosten en Abraham.

Is er ten aanzien van Abrahams chronologie onzekerheid, ten aanzien van de koningen is er zelfs onzekerheid aangaande hun identiteit. Vandaar dat niet met zekerheid kan vastgesteld worden, wanneer Melchizedek leefde. We willen echter zien hoever we kunnen komen in de beantwoording van bovenstaande vraag en letten daarbij niet alleen op de dateering van Melchizedeks tijdgenooten individueel, maar ook op het complex van gebeurtenissen en toestanden, dat uit Gen. 14 blijkt. Immers niet alleen personen, ook feiten of toestanden kunnen gegevens bieden ter fixering van de chronologie.

§ 15. Door een aanrakingspunt te zoeken tusschen de geschiedenis van Assyrië en Israël zijn we in staat feiten uit Israël's geschiedenis te dateeren met behulp van onze christelijke jaartelling. De Assyrische geschiedenis toch kan in jaren voor de geboorte van Christus gedateerd worden. Hiertoe worden we in staat gesteld door de z.g. eponymenlijsten. Naar vaste orde werden de Assyrische koning en de hoogwaardigheidsbekleeders des rijks aangewezen hun naam te geven aan het loopende jaar, de z.g. limmu, d.w.z. het archontaatsjaar. De gevonden eponymenlijsten vermelden de namen dezer „eponymen” of vorsten gedurende den tijd Adad-Nirari II tot Assurbanipal. Allerlei gebeurtenissen werden gedateerd door op te geven in wiens limmu ze voorgevallen waren. Zoo is ook medegedeeld, dat gedurende de limmu van Bur-Sagale een zonsverduistering plaats vond in de maand Siwan. Volgens astronomische berekeningen moet deze zonsverduistering zijn voorgevallen 15 Juni 763 voor Chr. Dit is dus een datum uit het archontaatsjaar van Bur-Sagale.

Volgens de inscripties van Salmanasser III heeft deze koning van Assyrië in zijn zesde jaar bij Karkar slag geleverd tegen een bond van koningen, onder wie zich ook Achab van Israël bevond. Later, in zijn achttiende jaar ontvangt hij tribuut van Jahu. Volgens de eponymenlijsten vond de slag bij Karkar plaats in 853 voor Chr. en de op de zwarte obelisk vermelde tribuutontvangst in 841. Hiermede is een jaartal uit de geschiedenis van Achab en een uit die van Jahu vastgelegd. Met het oog op de daartusschen liggende gebeurtenissen in Israël moet 853 het laatste jaar van Achab zijn en

841 het eerste van Jahu. Rekening houdend met de in Israël gebruikelijke vóór-dateerende methode, heeft Prof. van Gelderen in de „Korte Verklaring” op II Kon. 3:1 aangeleend, dat deze gebeurtenissen juist in genoemd tijdsbestek passen. Het sterfjaar van Achab is dus 853 voor Chr.

Van hier uit kan met behulp der Bijbelsche gegevens teruggerekend worden tot den tijd van Abraham.

De dood van Achab en de troonsbestijging van Abaziah vallen in het 78e jaar na de „Scheuring des Rijks”¹⁾, dus anno 931 v. Chr. Salomo, die 40 jaar regeerde, is zijn tempelbouw begonnen in zijn vierde jaar (I Kon. 6:10), dus in 968. Volgens hetzelfde bericht was dat het 480e jaar na den uitgang der kinderen Israëls uit Egypte. De Uittocht moet dus gesteld worden in 1448 voor Chr.

Bij de dateering der feiten vóór den Uittocht komen we te staan voor de vraag hoe sommige gegevens der Heilige Schrift moeten geïnterpreteerd worden, want met inachtneming der bijbelsche gegevens kan men toch tot verschillende dateering komen.

Volgens Ex. 12:40 heeft Israël 430 jaar in Egypte gewoond. Jakob ging dan naar Egypte ongeveer in 1875 vóór Chr. En dat feit is volgens verschillende gegevens te stellen 215 jaar na de roeping van Abraham, want: volgens Gen. 12:4 werd Abraham uit Ur geroepen in zijn 75e levensjaar; volgens Gen. 21:5 werd Izak geboren toen Abraham 100 jaar was, dus 25 jaar na de roeping van Abraham; volgens Gen. 25:26 werd Jakob 60 jaar later geboren; en volgens Gen. 47:9 was deze 130 jaar bij zijn aankomst in Egypte. Dit geeft samen 215 jaar. Volgens deze gegevens is Abraham uit Ur geroepen in 2090 en is hij geboren in 2165.

Langs dezen weg kunnen we dus inderdaad komen tot een dateering van Abraham. En het is een dateering die bijv. door L. Woolley juist wordt geacht met het oog op de geschiedenis van Ur. Hij houdt Abrahams familie, het geslacht van Terah voor verwant aan de Habiru, die tusschen de Sumerische bevolking van Ur leefden. Het latere Ur der Chaldeëen, was toen nog Ur der Sumeriërs. De auteur van het boek Genesis gebruikt de in zijn tijd gebruikelijke benaming. In hooge achtung stonden deze Habiru niet bij de Sumeriërs. Het ideogram, waarmee ze hun naam schreven, beteekent ook vrijbuiters. Deze Habiru verkeerden dan ook in deze omgeving om den broode. Ze hadden transportbedrijven met kameelen, en vonden daarmede in den wijdvertakten handel der Sumeriërs een loonend emplooy. Na de wegvoering van Ibi-Sin, koning van Ur, werden de tijden slechter. Het was toen midden in de 22e eeuw voor Chr. In dezen tijd, zegt Woolley, vertrok Terah naar Haran. Zijn vertrek staat in verband met een meer algemeen trek der Habiru naar het Noorden. Deze bevolking van „vrijbuiters” werd in Ur's moeilijke tijden minder goed geduld. Het was te verwachten dat Abrahams familie den invloed onderging van de Sumerische cultuur, temidden waarvan ze zoo lang verbleef had. Woolley geeft vele voorbeelden, waaruit deze invloed ook inderdaad blijkt. Het gelukkigste voorbeeld is o.i. dat van Abrahams handelwijze met Hagar, welke geheel in overeenstemming met de Sumerische wetgeving zou zijn. De traditie in de Abrahamverhalen, zoo besluit hij, reflecteert zeer getrouw de cultuur van de stad Ur, zooals die uit de opgravingen bekend is geworden.²⁾

Er zijn echter voor de dateering van Abraham nog enkele schriftgegevens, die met de boven gebruikte niet zoo gemakkelijk in overeenstemming zijn te brengen. Toch mogen ze niet verwaarloosd worden, ook al niet omdat ze op zulk een eigen-

Wat is een ziel?

Men spreekt van een zielkunde, maar wat weet de geleerde man van het eigenlijke wezen der ziel meer af, dan de Schrift er ons van openbaart? Uitingen van het zieleleven kan men waarnemen, en ook het verband van ziel en lichaam van de zij des lichaams vaststellen, maar van hetgeen binnen ons ongaat, weten we zoo bitter weinig. We hebben er geen voorstelling, geen begrip van, we hebben er geen taal en geen woorden voor, en al wat we over de ziel spreken, gaat eigenlijk in heidspraak toe.

Dr. A. KUYPER.

„De Hervaut”, No. 944, 26 Januari 1896.

aardige wijze van de bovenvermelde verschillen. We hebben het oog op Galaten 3:17.

Paulus spreekt daar over de beloftenissen aan Abraham en zegt dan dat de wet na 430 jaar gekomen is. Dit getal is bekend uit Ex. 12. Maar daar is het de tijd van Israël's verblijf in Egypte. In den brief aan de Galaten de geheele periode van Abraham tot den Uittocht. Het verblijf der aartsvaders Abraham, Izak en Jakob in Kanaän is dan in de 430 jaar opgenomen. Dit geeft een verschil van 215 jaar. De roeping van Abraham valt dan in plm. 1875, het jaar, waarin volgens bovengenoemde gegevens Jakob naar Egypte ging.

Waarschijnlijk duikt in den brief aan de Galaten een historisch-chronologische opvatting der schriftgeleerden op. Daarvan kunnen we ons zoo maar niet afmaken, te minder omdat ze een merkwaardigen steun vindt in een zeer ouden tekstgetuige, n.l. den Samaritaanschen Pentateuch. Deze leest niet het verblijf der kinderen Israëls in Egypte, maar het verblijf der kinderen Israëls en hunne vaders in het land Kanaän en Egypte. Deze lezing wordt door de Septuagint, althans gedeeltelijk, gesteund.

Een ander nieuw-testamenteisch getuigenis, de rede van Stephanus schijnt echter weer onze eerstgenoemde berekening te steunen. Stephanus zegt dat Abrahams zaad zal dienstbaar gemaakt en kwalijk gehandeld worden in een vreemd land vierhonderd jaren.

Bij de keuze tusschen deze beide dateeringen zullen andere hiervan onafhankelijke gegevens den doorslag moeten geven.

§ 16. Er worden in Gen. 14 nog meer tijdgenooten van Melchizedek genoemd. De gegevens, die hieraan ontleend kunnen worden voor de dateering van Melchizedek zijn verschillend naar gelang het antwoord, dat gegeven wordt op de vraag, wie of deze tijdgenooten eigenlijk zijn.

De eerste der bedoelde tijdgenooten is Amrafel, de koning van Sinear. Schrader heeft hem geïdentificeerd met Hammurabi van Babel, den zesden koning van de z.g. Amurru-dynastie, welke voor het eerst Babel tot hoofdstad des rijks maakte. Deze opvatting heeft bijzonder grooten bijval gevonden. Met recht is ze vanwege den ijver, waarmee ze voorgestaan werd, vergeleken met een dogma.³⁾ Toch is ze dit geenszins.

In aansluiting aan de identificering van Amrafel met Hammurabi, worden de andere koningen geïdentificeerd met tijdgenooten van Hammurabi, Arioch van Ellasar met Rim-Sin of met Arad-Sin van Larsa; en Kedor-Laomer met Kudur-Mabug, den vader der broeders Rim-Sin en Arad-Sin. In Tideel wordt wel terecht den Hethietischen naam Dudhahia vermoed. Er zijn echter wel vijf koningen van dien naam in verschillende tijden bekend.

Toch zijn tegen deze identificeringen vele bezwaren in te brengen. De gelijkstelling van de namen Amrafel en Hammurabi is niet aannemelijk. De consonant, waarmee de naam van den koning van Sinear begint is, de velare, die overeenkomt met de Arabische Ha, zou dan in het Hebrueuwsch weergegeven zijn met de laryngale Aleph. Dit is zeer onwaarschijnlijk. De dubbele m in den naam

1) Men zie voor de berekening Prof. C. v. Gelderen in „De Korte Verklaring” op I Kon. 16:23 en 22:52.

2) Leonard Woolley, Abraham, recent discoveries and hebrew origins. Londen, 1935.

3) Böhl, Tijdschrift der Aartsvaders, pag. 13.